

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

18.12.2023

КАРАР

№ 1968-п

«2024 - 2026 елларга Саба муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасын раслау турында

Саба муниципаль районында татар, рус һәм башка телләргә, шулай ук Татарстан Республикасынан читтә татар телен саклау, өйрәнү һәм үстерү өчен шартлар тудыру максатларында, Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты

КАРАР БИРЭ:

1. «2024 - 2026 елларга Саба муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасын расларга (кушымта итеп бирелә).
2. «2021-2025 елларга Саба муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасын раслау турында» Саба муниципаль районы Башкарма комитетының 2020 елның 26 октябрендәге 1420-п номерлы карарын үз көчен югалткан дип танырга.
3. Әлеге карарны «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Татарстан Республикасының Хокукый мәгълүматлар турындагы <http://pravo.tatarstan.ru> рәсми порталында һәм Саба муниципаль районының <http://saby.tatarstan.ru> рәсми сайтында бастырып чыгарырга.
4. 3. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну «Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ начальнигы И.Ф. Шакировка йөкләргә.

Житәкче

М.Р. Ишниязов

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитетының 2023 елның 18 декабрдәгә 1968-п номерлы карары белән РАСЛАНГАН

«2024-2026 елларга Саба муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасы

Программа паспорты

Программаның атамасы	«2024-2026 елларга Саба муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасы (алга таба - Программа).
Программаның төп эшләнүче	«Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» муниципаль казна учреждениесе
Программаның максаты	Саба муниципаль районында татар, рус һәм башка телләрен, шулай ук Татарстан Республикасыннан читтә татар телен (беркетелгән регионнарда) саклап калу, өйрәнү һәм үстерү өчен шартлар тудыру.
Программаның бурычлары	<ul style="list-style-type: none">- мәктәпкәчә һәм гомуми белем бирү учреждениеләрендә татар телен укытуда давамчанлыкны тәмин итү;-тәрбия бирү һәм укыту туган телдә алып барыла торган укыту-тәрбия учреждениеләре челтәрен саклап калу;-татар телен милли мәдәниятнең нигезе , тулы канлы аралашу һәм татар халкын берләштерү чарасы буларак саклап калу, өйрәнү һәм үстерү;-тел традицияләренә сакчыл мөнәсәбәт формалаштыру, телгә милли-мәдәни кыйммәт буларак аңлы мөнәсәбәт тәрбияләү;-сөйләм культурасының гомуми дәрәжәсен күтәрү;-татар телен укытуның эчтәлеген һәм ысулларын сыйфатлы яңарту, татар телен укытуның укыту-методик һәм укыту-методик базасын ныгыту, гомуми белем бирү учреждениеләренә уку-укыту китапханәләрен тулыландыру, татар телендәгә дәреслекләрнең үз вакытында керүе;-мәгариф өлкәсендә яңа мәгълүмати технологияләр керту.
Программаның гамәлгә ашыру срогы	2024-2026 еллар.
Ярдәмче программалар исемлеге	Ярдәмче программалар каралмаган
Программаның төп юнәлешләре	Мәгариф учреждениеләрендә дәүләт телләрен өйрәнү; мәгариф учреждениеләрендә дәүләт телләрен куллану һәм уку йортларын укыту-методик әдәбият белән тәмин итү; икетеллек шартларында педагогик кадрлар белән эшләнү: укытуның яңа

	технологияларен кертү; мәгариф учреждениеләренен укыту-матди базасын ныгыту; укучылар өчен район чаралары; финанс белән тәэмин итү.
Программаны финанслау күләмнәре	<p>Программаны финанслауның гомуми күләме 2024-2026 елларда Саба муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән 90,000 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән:</p> <p>2024 елда - 30,000мең сум; 2025 елда - 30,000мең сум; 2026 елда - 30,000мең сум.</p> <p>Программаны финанслау күләмнәре фаразлану характерына ия һәм тиешле финанс елына һәм план чорына Саба муниципаль районы бюджеты проектының формалаштырганда ел саен төгәлләштерелергә тиеш.</p>
Программаның соңгы көтелгән нәтижеләре	<p>Тел өлкәсендәге конституциячел хокукларны гамәлгә ашыру өчен мәгариф учреждениеләрендә һәм мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләрендә шартларны яхшырту;</p> <p>«Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» Татарстан Республикасы Законның гамәлгә ашыру өчен мәгариф учреждениеләрендә һәм мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләрендә шартларны яхшырту;</p> <ul style="list-style-type: none"> - ике дәүләт теленең конфликтсыз яшәеше өчен мәгариф учреждениеләрендә һәм мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләрендә шартлар тудыру; - татар телен милли телләр һәм мәдәниятләр контекстында активлаштыру; - муниципаль районның белем бирү процессында татар теленең ролен көчәйтү; - муниципаль районның башлангыч, төп, урта гомуми белем бирү мәктәпләрендә татар телен укытуның яңа ысулларын үзләштерү; - мәктәпләренең, мәктәп китапханәләренең һәм район китапханәсенең фәнни, популяр белем һәм укыту-методик әдәбиятына ихтыяжларын канәгатьләндерү; - район халкының грамоталылыгын һәм татар телен бөлү культураны арттыру.

1. Программаны гамәлгә ашыру өлкәсенә характеристика, күрсәтелгән өлкәдә төп проблемаларны тасвирлау һәм аның үсеш фаразы

Өлеге Программа Россия Федерациясе Конституциясе, «Россия Федерациясе халыклары телләре турында» 1991 елның 25 октябрендәге 1807-1 номерлы, «Россия Федерациясе дәүләт теле турында» 2005 елның 1 июнендәге 53-ФЗ номерлы федераль законнар нигезендә, Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 19 декабрендәге 1666 номерлы Указы белән расланган 2025 елга кадәрге чорга Россия Федерациясенең дәүләт милли сәясәте стратегиясе, Татарстан Республикасы Конституциясе, «Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан

Республикасында башка телләр турында» 1992 елның 8 июлендәге 1560-ХІІ номерлы һәм «Татарстан Республикасы дәүләт теле буларак татар телен куллану турында » 2013 елның 12 гыйнварындагы 1-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законнары, шулай ук Татарстан Республикасы Президентының 2008 елның 3 июлендәге ПУ-312 номерлы Указы белән расланган Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәте концепциясе, Россия Федерациясенең һәм Татарстан Республикасының башка законнары нигезендә эшлэнгән һәм ул 2014 - 2022 елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча Татарстан Республикасы дәүләт программасын гамәлгә ашыру кысаларында алып барылган эшне дәвам итәргә тиеш.

Саба муниципаль районында татарлар, руслар, әрмәннәр, тажиклар һәм башка милли төркем вәкилләре яши.

Татарстан Республикасы халыклары телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча Татарстан Республикасы Дәүләт программасын гамәлгә ашыру «Татарстан Республикасы халыклары телләре турында»гы Закон нигезендә алып барыла, районда милли сәясәт чышарылышында аерым урын алып тора.

Программаны гамәлгә ашыру эше максатчан характерда. Эш ике дәүләт телендә алып барыла. Документлар бланкларында Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә барлык реквизитлар бар. Татар телендә эшлекле кәгазьләргә рәсмиләштерү өчен барлык шартлар да тудырылган. Гражданның шәхси мәсьәләләре буенча кабул итү, аларның гаризалары, шикаятьләргә һәм үтенечләргә белән эшләү ике дәүләт телендә алып барыла. Районда барлык киңәшмәләр, оештыру чаралары дәүләт телләрендә үткәрелә.

Мәдәният, мәгариф, сәламәтлек саклау, социаль яклау учреждениеләренә эчкә һәм тышкы бизәлеш, хезмәт күрсәтү объектлары телләр турындагы Канун таләпләренә туры китерелде.

Районда «Саба таңнары» газетасы басылып чыга.

Милли белем теләсә кайсы халыкның яңарышында мөһим фактор булып тора. Мәктәп милли мәдәниятне үстерүнең дәвамчанлыгын тәмин итә һәм аңа ирешүне һәр кешенең байлыгы, казанышы итә, туган телнең үзенчәлекле традицияләрен йөртүче һәм дәвам иттерүче, шулай ук гомумкешлек мәдәни-әхлакый кыйммәтләрен булдыручы ижади шәхес формалаштыра.

«Мәгариф турында» Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары, «Татарстан Республикасының дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» Татарстан Республикасы Законы, «2014-2022 елларга Татарстан Республикасының дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү» Татарстан Республикасы Дәүләт программасы нигезендә Саба районында милли мәгарифнең төп принцибы булып туган телдә укытуның һәм тәрбияләнүнең демократик һәм конституциячел хокукларын гамәлгә ашыру, әлегә хокукны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру тора.

Милли белем шәхеснең интеллектуаль һәм рухи үсеше өчен киң киңлек ача. Гомумән республика буенча да, Саба районында да аның үсешенең төп проблемалары хәл ителгән: барлык мәгариф учреждениеләре татар теле һәм әдәбияты дәрәжәләргә белән тәмин ителгән, мәктәпләр тел укытучылары белән комплектанган, милли мәгариф учреждениеләрендә балаларны туган телендә укыту өчен шартлар тудырылган.

Саба муниципаль районында 46 мәктәпкәчә белем бирү учреждениесендә 2119 бала белем ала һәм тәрбияләнә, шуларның 1997 (94,2%) - татар балалары.

Районда барлыгы 23 гомуми белем бирү мәктәбе бар, 14ендә белем бирү татар телендә алып барыла. 36% укучы (1244 укучы) татар мәктәпләре программасы буенча белем ала.

Район үзәгендә, Байлар Сабасы шәһәр тибындагы поселогында, барлыгы 6 мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе, 2 гомуми белем бирү, 1 гимназия, 1 - аерым фәннәрне тирәнтен өйрәтүче сәләтле балалар өчен интернат- мәктәп.

920 мәктәпкәчә яшьтәге балалар арасында - татар милләтеннән 911 бала, район үзәгендә барлык балалар бакчаларында укуту һәм тәрбия татар телендә алып барыла. Районның балалар бакчаларында балаларны мәдәният һәм көнкүреш, татар халкы тарихы белән таныштыру кабинетлары булдырылды. Һәр балалар бакчасында татар халкының мәдәниятен, көнкүрешен чагылдыручы почмаклар оештырылган, район авылларының барлыкка килү тарихы буенча материал жыйналган. Районның мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләрендә традиция буенча ата-аналар катнашында милли бәйрәмнәр үткәрелә.

Районның гомуми белем бирү мәктәпләрендә барлыгы 51 татар теле һәм әдәбияты укутучысы бар, шуларның 15 югары квалификация категориясе укутучысы, 32 укутучы беренче квалификация категориясенә ия.

Район мөғариф учреждениеләрендә 48 рус теле һәм әдәбияты укутучысы эшли, шуларның 8е югары квалификация категориясенә ия, 31е 1 квалификация категорияле укутучы.

Рус телен һәм әдәбиятын укуту дөүләт программалары буенча гамәлгә ашырыла, федераль исемлектә күрсәтелгән дәреслекләрдән файдаланыла.

Районда туган (татар), рус теле һәм әдәбияты укутучыларының квалификациясен күтәрү буенча практик чаралар гамәлгә ашырыла, ел саен 20 дән артык укутучы квалификация күтәрү курсларында белем ала.

Мөғариф идарәсе мәктәпләргә газеталарга язылуны оештырды. Белем бирү мәктәпләре өчен вакытлы басмаларның уртача 10 атамасы языла, язылу басмаларының 50%тан артыгы - татар телендә.

Туган (татар һәм рус) телләрен һәм әдәбиятын укутуның матди-техник базасы елдан-ел яхшыра бара. Барлык мәктәпләрдә уку кабинетлары булдырылган, интерактив такталар, мультимедиа-жиһазлар һәм укутуның башка чаралары сатып алына.

Районның туган (татар, рус) тел һәм әдәбияты укутучылары укучыларда тирән һәм ныклы белем, телдән һәм язма сөйләмне гамәли белү күнекмәләрен формалаштыралар, дәреснең коммуникатив-үсеш функцияләрен гамәлгә ашырырга, аның методикасын камилләштерергә омыла. Дәресләрдә төрле яклап үстерә торган укуту элементлары, төрле дәрәжәдәге биремнәр кулланыла, укучыларга дифференциацияләнган якин килү кертелә, укучыларның танып белү эшчәнлеген активлаштыруга зур игътибар бирелә. Укутучылар тарафыннан туган тел көннәре, атналары, төрле конкурслар, ачык дәресләр һәм класстан тыш чаралар, китаплар күргәзмәләре, тематик газеталар чыгару, конкурслар, викториналар, шагыйрьләренң һәм язучыларның юбилей даталарына багышланган чаралар, татар шагыйрьләре һәм язучылары, күренекле мәдәният һәм сәнгать эшлеклеләре, республиканың әйдәп баручы югары уку йортлары укутучылары белән очрашулар үткәрелә. Укутучыларның эш тәҗрибәсе нигезендә традицион һәм инновацион укуту методлары, мөғълүмати һәм коммуникатив - үстерә торган технологияләр кулланыла, алар дәресләрдә һәм дәрестән тыш вакытта сөйләм мохитен булдырырга, мөғълүмати технологияләрне мөғариф процессына интеграцияләргә мөмкинлек бирә. «Саба таңнары» район газетасы редакциясе белән берлектә татар телен һәм әдәбиятын

пропагандалау буенча тиешле эш алып барыла. Укытучыларның һәм укучыларның мәкаләләре даими басылып тора. Милли аңны үстерү максатларында Саба муниципаль районы Мәгариф идарәсе педагогларның хезмәт нәтижәләгә күтәрүгә ярдәм итүче семинарлар, конференцияләр үткәрүгә зур игътибар бирә. Укытучы үзенең педагогик осталыгын ачык дәресләр һәм чаралар, семинарлар, мастер-класслар, проект-презентацияләр аша күтәрә, аларга район мәктәпләре укытучылары чакырыла. Районның барлык мәгариф учреждениеләрендә туган тел көне елына ике тапкыр билгеләп үтелә: февральдә - туган тел декадасы, апрельдә - Г.Тукайның туган көне (26 апрель). Әлеге үзгәртү кысаларында барлык мәктәпләрдә түгәрәк өстәлләр, конференцияләр, төрле ижади чаралар, конкурслар, викториналар уздырыла. Укытучыларыбыз республика укытучылары белән эшләү тәҗрибәсе белән уртаклаша, журналларда һәм мәгариф сайтларында дәресләр эзерли. Алар - бөтенроссия, республика, муниципаль фәнни-гамәли конференцияләр, конкурсларда катнашучылар.

Район мәктәпләрендә танылган татар язучыларының, галимнәренең, мәгарифтәчеләренең юбилей даталарына, тормыш һәм ижатына багышланган чаралар ел саен уздырыла. Ике елга бер тапкыр «Байлар Сабасы шәһәр тибындагы поселогы гимназиясе» муниципаль бюджет мәгариф учреждениесе базасында А.Кәримуллин исемендәге мәктәп укучыларының республика фәнни-гамәли конференциясе уздырыла, анда төрле районнарда укучылар катнаша. Укучыларның чыгышларын жюри бәяли, аның составына К(И)ФУ һәм Саба муниципаль районы укытучылары керә, алар мәгариф системасында эшләү буенча зур педагогик тәҗрибәгә, документларга һәм конкурс (ижади) ярышларына экспертиза ясау күнекмәләренә ия.

2019 елда Саба муниципаль районында мәгариф идарәсенең милли белем өчен җаваплы муниципаль органнары методистлары, мәгариф оешмалары җитәкчеләре һәм туган тел (татар теле) һәм әдәбият укытучылары өчен зона семинар-киңәшмәсе узды. Семинарда Арча, Әтнә, Биектау, Балтач, Кукмара, Питрәч, Теләче, Лаеш, Балык Бистәсе һәм Мамадыш районнары вәкилләре катнашты. Киңәшмәнең секция утырышлары Байлар Сабасы ш. т. б. сәләтле балалар өчен интернат-мәктәбе, Тимершык урта мәктәбе, Ш. Зиннуров исемендәге Сатыш урта мәктәбе һәм Шәмәрдән лицее базасында узды.

Район мәктәпләренең иң яхшы укучылары ел саен татар, рус телләре һәм әдәбияты буенча олимпиадаларның муниципаль һәм республика этапларында катнаша һәм яхшы нәтижәләр күрсәтә.

Республика этабында татар теле һәм әдәбияты буенча олимпиадалар нәтижәләре:

2015ел - 19 призлы урын

2016ел - 24 призлы урын

2017ел - 22 призлы урын

2018ел - 18 призлы урын

2019ел - 20 призлы урын

2020ел - 34 призлы урын

Районның гомуми белем бирү мәктәпләре укытучылары һәм укучылары төрле республика чараларында, конкурсларда, фәнни-гамәли конференцияләрдә актив катнашалар, яхшы нәтижәләргә ирешәләр, призлы урыннар яулыйлар, Диплом, Мактау грамоталары, кыйммәтле бүләкләр белән бүләкләнәләр.

Ел саен газета һәм журналларга язылу рәсмиләштерелә.

2020 елның 1 сентябренә Саба муниципаль районы мәгариф оешмаларының китапханә фонды 121 853 нөсхә тәшкил итә. Сәнгать әдәбияты фонды - 117815 нөсхә

2. Программаны гамәлгә ашыруның төп максатлары һәм бурычлары, сроклары һәм этаплары

Саба муниципаль районында татар, рус һәм башка телләргә, шулай ук Татарстан Республикасынан читтә татар телен (беркетелгән регионнарда) саклап калу, өйрәнү һәм үстерү өчен шартлар тудыру.

Максатка ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итәргә кирәк:

-мәктәпкәчә һәм гомуми белем бирү учреждениеләрендә татар телен укытуда давамчанлыкны тәмин итү;

-тәрбия бирү һәм укыту туган телдә алып барыла торган укыту-тәрбия учреждениеләре челтәрен саклап калу;

-татар телен милли мәдәниятнең нигезе, тулы канлы аралашу һәм татар халкын берләштерү чарасы буларак саклап калу, өйрәнү һәм үстерү;

- тел традицияләренә карата сакчыл мөнәсәбәт формалаштыру, телгә милли-мәдәни кыйммәт буларак аңлы мөнәсәбәт тәрбияләү; сөйләм мәдәниятнең гомуми дәрәжәсен күтәрү;

-татар телен укытуның эчтәлеген һәм ысулларын сыйфатлы яңарту, татар телен укытуның укыту-методик һәм укыту-матди базасын ныгыту, гомуми белем бирү учреждениеләренә уку-укыту китапханәләрен тулыландыру, татар телендәгә дәрәжәләрен күтәрү;

-мәгариф өлкәсендә яңа мәгълүмати технологияләр керту.

Программаның нәтижеләгә гамәлләрне билгеләнгән вакытта башкару дәрәжәсе буенча бәяләнә. Программаның нәтижеләгә бәяләү өчен Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты бүлекләренә агымдагы хисапчылык материаллары файдаланыла.

Программаны гамәлгә ашыруның төп нәтижәсе булып белем дәрәжәсен, этнотел компетенциясен күтәрү, телләрнең яшәеше өлкәсен киңәйтү, тел компетенцияләренә ролен, мәгариф, хезмәт күрсәтү өлкәсе хезмәткәрләренә һәм халыкның киң катламнарының квалификациясен һәм һөнәри осталыгын күтәрү, мәдәни һәм этнотел төреләгән саклап калу, толерантлыкны һәм милләтара татулыкны арттыру торуырга тиеш.

Программа сәяси, икътисади, социаль һәм этномәдәни өлкәләрдә һәм мәгълүмат киңлекләрендә, шулай ук мәгариф системасында Татарстан Республикасының дөүләт һәм башка телләре, республикадан читтә татар теленә яшәешен чагылдыра торган сан күрсәткечләрен арттыруны, Саба районында яшәүче халыклар вәкилләренә телләрен саклап калуны һәм үстерүне, районда дөүләт һәм башка телләрнең абруен күтәрүне күздә тоту.

Программада каралган чараларны гамәлгә ашыру рухи байлыкны арттыруга, халык өчен тел, әдәбият һәм халыклар мәдәниятен популярлаштыручы агарту чараларынан файдалану мөмкинлеген арттыруга, Татарстан Республикасы дөүләт телләренә функциональлеген арттыруга ярдәм итәчәк.

Программа чараларын гамәлгә ашыру төрле типтагы һәм дәрәжәдәгә мәгариф оешмаларының белем һәм тәрбия эшчәнлеген хупларга һәм үстерергә ярдәм итәчәк, педагогның социаль статусын арттырачак, мәгариф системасын һәм хезмәт күрсәтүләр өлкәсен халыкның этнотел ихтыяжларына якынайтырга мөмкинлек

бирәчәк, халыкның туган телләре өйрәнүдә һәм үстерүдә конституциячел хокукларын яклауга ярдәм итәчәк.

3. Программаны ресурслар белән тәмин итү

Программаны финанслауның гомуми күләме 2024-2026 елларда Саба муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән 90,000 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән:

2024 елда - 30,000 мең сум;

2025 елда - 30,000 мең сум;

2026 елда - 30,000 мең сум.

Программаны финанслау күләмнәре фаразлану характерына ия һәм тиешле финанс елына һәм план чорына Саба муниципаль районы бюджеты проекты формалаштырганда ел саен төгәлләштерелергә тиеш.

4. Программаны гамәлгә ашыру механизмы

Программа чараларын гамәлгә ашыру барышында аны эзерләүче-координатор (Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты) төп башкаручыларның үзара хезмәттәшлеген тәмин итә.

Программаны гамәлгә ашыруда катнашучы бүлекләр ел саен Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитетына аның үтәлеше турында мәгълүмат тапшыра.

Әлеге Программа кысаларында 1 нче кушымта нигезендә чараларның түбәндәге системасы гамәлгә ашырылачак

5. Регионара хезмәттәшлек

Саба муниципаль районы Башкортостан Республикасының Аургаза районы һәм Ульяновск өлкәсе (Иске Кулатка, Николаевка, Павловка районнары) белән хезмәттәшлек итә. Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе тарафыннан беркетелгән төбәкләр арасында милләтара мөнәсәбәтләрен ныгытуга багышланган чаралар: уртақ семинарлар үткәрү, укытучыларның педагогик тәҗрибәсен гомумиләштерү һәм тарату, дәреслекләр сатып алуда ярдәм итү һәм башкалар планлаштырыла.

2014 елда Саба муниципаль районында татар теле һәм әдәбияты укытучыларының бөтенроссия съезды кысаларында укытучыларның секция утырышлары оештырылды, аларда Россиянең төрле төбәкләреннән 350 дән артык кеше катнашты.

2016 елда Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мәгариф идарәсе методистларыннан һәм татар теле һәм әдәбияты укытучыларыннан торган делегация Ульяновск өлкәсендә белем бирү семинарында катнашты. Семинар туган телләр укытучылары, Россия халыкларының телен, мәданиятен һәм традицияләрен өйрәнү буенча түгәрәкләр һәм факультативлар житәкчеләре форумы кысаларында узды.

Регионара хезмәттәшлектә аерым урын стажировка мәйданчыкларына, укыту семинарларына, гомуми һәм өстәмә белем бирү өлкәсендә тәҗрибә уртаклашу буенча

РФ төбәкләренә күмәк белем бирү сәфәрләренә бирелә. 2017-2018 уку елы дәвамында Киров өлкәсе укытучылары «Шәмәрдән лицее» МБГББУ һәм «Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Байлар Сабасы ш.т.б. Гимназиясе» МБГББУ стажировка мәйданчыгы базасында белем алдылар һәм квалификацияләрен арттырдылар.

«Шәмәрдән лицее» МБГББУ һәм «Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Байлар Сабасы ш.т.б. Гимназиясе» МБГББУ РФ төбәкләре мәктәпләре белән тыгыз хезмәттәшлек итәләр. Шуларның берсе Киров өлкәсенә Нократ Аланы шәһәре Педагоглар Нократ Аланы шәһәренә 5 нче мәктәбе, «Нократ Аланы шәһәре гимназиясе» МБГББУ үз коллегаларының дәрәсләренә, чараларына бара һәм йөри алалар.

Регионара хезмәттәшлек даими рәвештә үсәргә, сәфәрләрдән яңа идеяләр, кызыклы проектлар алып кайтырга, иң яхшы идарә карарлары һәм педагогик практикалар белән илһамланырга мөмкинлек бирә. Болар барысы да, берсүзсез, житәкченә, укытучыларның профессионализмын күтәрә, киләчәккә узып алга барырга мәжбүр итә.

2018 елның 30 июнендә районнан делегация һәм районның иҗат коллективлары Ижау шәһәрендә “Сабантуй” бәйрәмендә катнаштылар.

2018 елның сентябрдә Шекше авылы мәйданында Татарстан Республикасының Саба районында беренче «Бал корты туге» бәйрәме (Бал бәйрәме) булды, ул үзгә Татарстанның күп кенә районнарыннан умартачыларны җыйды. Анда шулай ук Башкортостан Республикасы халкы да катнашты.

Телләренә саклап калу һәм үстерү эшендә куелган тырышлыктарга карамастан, хәл ителмәгән проблемалар бар: районда яшәүче халыкларның татар телен, милли телләрен үзләштерүгә начар мотивациясе, аларның тел һәм сөйләм мәдәниятен саклау һәм үстерү буенча чаралар җитәрлек булмау.

6. Программаны гамәлгә ашыруның көтелә торган ахыргы нәтиҗәләре

- Тел өлкәсендәге конституциячел хокукларны гамәлгә ашыру өчен мәгариф учреждениеләрендә һәм мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләрендә шартларны яхшырту;

«Татарстан Республикасы дөүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» Татарстан Республикасы Законын гамәлгә ашыру өчен мәгариф учреждениеләрендә һәм мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләрендә шартларны яхшырту;

- ике дөүләт теленә конфликтсыз яшәше өчен мәгариф учреждениеләрендә һәм мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләрендә шартлар тудыру;

- татар телен милли телләр һәм мәдәниятләр контекстында активлаштыру;

- муниципаль районның белем бирү процессында татар теленә ролен көчәйтү;

- муниципаль районның башлангыч, төп, урта гомуми белем бирү мәктәпләрендә татар телен укытуның яңа ысулларын үзләштерү;

- мәктәпләрнең, мәктәп китапханәләренең һәм район китапханәсенең фәнни, популяр бөлешмә һәм укыту-методик әдәбиятына ихтыяжларын канәгәтләндерү;
- район халкының грамоталылыгын һәм татар телен белү культурасын арттыру.

Программа индикаторлары

Ахыргы нәтижеләрне бәяләү индикаторлары, үлчәү берәмлекләре	Индикатор күрсәткечләре		
	2024 ел	2025 ел	2026 ел
1	2	3	4
Мәктәпкәчә белем бирү оешмаларында татар милләтле балаларны туган татар телендә укытуны һәм тәрбияләүне колачлау өлеше, процентларда.	92	92	92
Гомуми белем бирү оешмаларында татар милләтле балаларны туган татар телендә укытуны колачлау өлеше, процентларда.	38	39	39
Гомуми белем бирү оешмаларында рус милләтле балаларны туган рус телендә укытуны колачлау өлеше, процентлар.	100	100	100

«2024 - 2026 елларга Саба муниципаль районында Татарстан Республикасының дәүләт телләрен һәм башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасына 1 номерлы кушымта

«2024-2026 елларга Саба муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасы чаралары

Төп чаралар исеме	Башкаручылар	Төп чараларны үтәү вакыты	Бюджет чаралары хисабына финанслау		
			2024 ел	2025 ел	2026 ел
1	2	3	6	7	8
1 бурыч. Татарстан Республикасы дәүләт телләре буларак татар һәм рус телләренә тигез яшәшенә ярдәм					
Муниципаль Программаны эшләү һәм раслау.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	2020	-	-	-
Сәүдә өлкәсе предприятиеләрендә тышкы һәм эчке визуаль мәгълүмат чараларын Татарстан Республикасы дәүләт телләрендә рәсмиләштерү.	Районның Башкарма комитет бүлекләре, жирле үзидарә органнары.	2024-2026			
Урам күрсәткечләрен Татарстан Республикасы дәүләт телләрендә рәсмиләштерү.	Саба муниципаль районы Башкарма комитетының инфраструктура үсеше бүлеге һәм авыл жирлекләренә Башкарма комитетлары.	2024-2026	Предприятиеләр акчалары хисабына		
Районда житештерелә торган продукцияне ТР Дәүләт телләрендәге этикеткалар, ярлыклар, инструкциялар белән тәэмин итүдә булышлык күрсәтү.	Районның сәүдә һәм сәнәгать предприятиеләре.	2024-2026	Предприятиеләр акчалары хисабына		

Сәүдә хезмәткәрләре тарафыннан халыкка ТР дәүләт телләрендә хезмәт күрсәтү.	Районның сәүдә һәм сәнәгать предприятиеләре.	2024-2026			
Милли мәгариф учреждениеләре чөлтәрен саклау.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	2024-2026			
ТР Мәгариф һәм фән министрлыгы планы буенча республика конкурсларының муниципаль этапларын үткөрү; Татарстан Республикасының дәүләт телләрен үстерү буенча семинарлар, конференцияләр, түгәрәк өстәлләр оештыру.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	2024-2026	10,000	10,000	10,000
Г. Тукайга (26 апрель) багышланган ел саен үткәрелә торган чаралар оештыру	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	2024-2026	5,000	5,000	5,000
			15,000	15,000	15,000
2 бурыч. Саба муниципаль районында татар һәм рус телләрен өйрәнүнең һәм татар һәм рус телләрендә укытуның бербөтен системасын үстерү					
Татар һәм рус телләрен укытуны укыту-методик тәэмин итү.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	2024-2026	Республика бюджеты		
Татар һәм рус телләрен укытуның бербөтен системасын үстерү.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	2024-2026			
Мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләрендә балаларны туган телдә укытуны һәм тәрбияләүне тәэмин итү.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	2024-2026			
Өстәмә белем бирү учреждениесендә түгәрәкләр, клубларны туган телдә белем һәм тәрбия биреп оештыру.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	2024-2026			

Татар телен дистанцион укытуның мәгълүмати мәгариф системасы проектын тормышка ашыруда ярдәм итү. Тел белүнең төрле дәрәжәсен тәэмин итүче «Ана теле».	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	2024-2026			
Туган телләрдә иншалар конкурслары ; уку конкурслары оештыру һәм үткәрү.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	2024-2026			
Татар, рус теле һәм әдәбияты укытучыларының семинар-киңәшмәләрен оештыру һәм үткәрү.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	2024-2026			
Республика фәнни-гамәли конференцияләренең, педагогик укуларның муниципаль турларын оештыру һәм үткәрү. (К, Насыйри, Ш. Мәржәни, Р. Фәхреддин).	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	2024-2026			
«Мастер-класс» Бөтенроссия конкурсының муниципаль туры оештыру һәм уздыру; республика этабында катнашу.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	2024-2026	0	0	0
Рус, татар теле һәм әдәбияты буенча БДИ, БРИ оештыру һәм үткәрү.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	2024-2026			
Күпмәдәниятле белем бирү системасында татар телен үстерүне тәэмин итү.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	2024-2026			
Күренекле мәдәният, әдәбият һәм сәнгать эшлеклеләре (газета һәм журнал хезмәткәрләре, галимнәр - ТР Фәннәр академиясе әгъзалары һ.б.) белән очрашулар оештыру.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	2024-2026	3,000	3,000	3,000

Китап күргәзмәләре, әдәби-тематик кичәләр, әңгәмәләр, язучыларның юбилей даталарына күзәтүләр оештыру.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	2024-2026			
Рус теле һәм әдәбияты өлкәсендә югары квалификацияле кадрлар әзерләүгә ярдәм итү.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	2024-2026			
Милли гомуми белем бирү учреждениеләренең педагогик кадрларын әзерләү, яңадан укуы һәм аларның квалификациясен күтәрү.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	2024-2026			
Дәүләт телләрен өйрәнү кабинетларының уку-матди базасын ныгытуда заманча жиһазлар, иллюстратив материаллар һәм яңа буын күрсәтмә әсбаплары белән ярдәм итү.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	2024-2026	Республика бюджеты		
Мәктәп укучыларының А.Кәримуллин исемендәге республика фәнни-гамәли конференциясе.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	2024-2026	30,000	30,000	30,000
Массакуләм мәгълүмат чаралары аша Программа чараларын үтәүнең барышы турында халыкка даими мәгълүмат бирү.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	2024-2026			
БАРЛЫГЫ			33,000	33,000	33,000
3 бурыч. Саба муниципаль районында яшәүче халык вәкилләренең телләрен саклау һәм үстерү					

Мәктәп китапханәләре фондларын ел саен шул исәптән ТР халыклары телләрендәге милли һәм туган якны өйрәнү әдәбияты, вакытлы матбугат басмалары белән тулыландыру	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	2024-2026	Республика бюджеты		
Район укучылары арасында туган телләрдә төрле конкурслар үткәрү.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	2024-2026	9,000	9,000	9,000
Туган телләр укытучыларының семинар-киңәшмәләрен оештыру һәм үткәрү.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	2024-2026			
Туган телләр укытучыларының квалификациясен күтәрү.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	2024-2026			
			9,000	9,000	9,000
4 бурыч. Татар телен республикадан читтә саклау һәм үстерү. Төбәкләр белән хезмәттәшлек					
Татар телендә дәреслекләр, методик әсбаплар, аудио- һәм видеоматериаллар, матур әдәбият белән тәэмин итүдә ярдәм итү.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	2024-2026	Республика бюджеты		
Беркетелгән төбәк вәкилләре белән семинар-киңәшмәләр, түгәрәк өстәлләр, конференцияләр.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	2024-2026			
5 бурыч. Саба муниципаль районындагы этнотел ситуациясенә һәм Программаны гамәлгә ашыру барышына мониторинг һәм анализ					

Программаны гамәлгә ашыруның нәтижәлелеген арттыру буенча оештыру чаралары.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	2024-2026			
Чараларның календарь планнары нигезендә чаралар үтәлешенә анализ.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	2024-2026			
Программаның чараларын башкаручыларның хисапларына анализ.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	2024-2026			
Чараларны үтәүчеләр белән кинәшмәләр үткөрү.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	2024-2026			